

Dětská psychiatrie v centru zájmu

Pedopsychiatrie prochází obdobím, o kterém můžeme hovořit jako o zlomovém. Děkujeme proto za příležitost informovat o aktuálním dění v našem oboru také prostřednictvím úvodníku časopisu Psychiatrie pro praxi.

V prosinci 2020 byl v časopise Česká a slovenská psychiatrie publikován inspirativní a zároveň provokující úvodník Richarda Balona, M.D., profesora psychiatrie a anesteziologie na Wayne State University v Detroitu. Pan profesor v něm vyjádřil pochybnost, zda se někdo seriózně zabývá otázkou faktického nedostatku dětských psychiatrů v České republice a jestli jednou z jeho příčin není současný způsob postgraduálního vzdělávání. Jeho kritická, avšak dobře míněná slova inspirovala profesní organizaci sdružující ambulantní a lůžkové pedopsychiatry – Asociaci dětské a dorostové psychiatrie (ADDP, z. s.) a odbornou společnost s názvem Sekce dětské a dorostové psychiatrie PS ČLS JEP k sepsání odpovědí, které redakce zmíněného časopisu otiskla v dubnu 2021. Nejdůležitější ale bylo, že úvodník otevřel tolik potřebnou odbornou diskuzi a inspiroval nás k rozhodnutí, že je potřeba o záchranu dětské a dorostové psychiatrie usilovat společně a jednotně a že je třeba začít hned.

Nepříznivá epidemická situace vyvolaná pandemií onemocnění covid-19 krizi v dětské psychiatrii ještě prohloubila. Prodlužující se sociální izolaci nejhůře snášeli dospívající a děti, u nichž se neřídka rozvinuly i závažné duševní poruchy, pro které museli vyhledat psychiatrickou léčbu. Kapacity dětských psychiatrických

ambulancí byly brzy naplněny. A tam, kde ještě bylo možné přijímat nové pacienty, se na vyšetření čekalo až několik měsíců. Dětská psychiatrická oddělení se potýkala s problémem, jak zajistit volná lůžka pro akutní pacienty.

Na základě této tristní situace se Koordinační výbor ADDP, z. s., rozhodl zmapovat aktuální míru výskytu vybraných duševních poruch u dětí a adolescentů pomocí dotazníkové ankety, kterou zaslal členům asociace, a to jak pedopsychiatrům v ambulancích, tak na lůžkových odděleních. Výsledkům ankety se podrobně věnuje článek Duševní zdraví dětí a adolescentů v době pandemie covidu-19 z pohledu dětských a dorostových psychiatrů, publikovaný v tomto čísle časopisu. Velmi stručně lze shrnout, že naše předpoklady se potvrdily: během druhého lockdownu skutečně došlo k výraznému nárůstu duševních poruch u dětí a adolescentů. Tato zjištění spolu s rostoucími obavami z budoucích možných scénářů nás vedla k medializaci problému, jejímž cílem je upozornit na hrozící kolaps dětské psychiatrie ambulantní i lůžkové. Záležitostí se posléze začalo zabývat i ministerstvo zdravotnictví. Požádalo výbory obou pedopsychiatrických organizací o odborný názor a zároveň o spolupráci na koncepci reformy dětské psychiatrie.

Současnou nouzi o odborníky v oboru pedopsychiatrie pomůže zmírnit pouze systematické získávání nových mladých lékařů. Mezi koncepční návrhy proto patří stipendijní programy pro studenty posledních ročníků lékařských fakult, kteří se zaváží vzdělávat se dále v oboru dětské psychiatrie,

a v neposlední řadě i vznik nových školicích míst, která nebudou centralizována pouze v Praze.

Důležitým koncepčním krokem je i příslib zdravotních pojišťoven navýšit úhrady za zdravotní péči poskytovanou v oboru dětské a dorostové psychiatrie. Dosud byl totiž s naprostou samozřejmostí akceptován fakt, že tento náročný obor není u nás řádně společensky ani finančně ohodnocen, zatímco trend ve vyspělých zemích je právě opačný.

Ministerstvo zdravotnictví plánuje finančně podpořit rozšíření fondu akutních lůžek ve stávajících zařízeních a také realizaci nových pedopsychiatrických lůžkových oddělení, například v krajské nemocnici v Českých Budějovicích. Nejbolestivější částí reformy je přesto prostá skutečnost, že nelze zachránit nezachránitelné. Příkladem je Dětská psychiatrická nemocnice Opařany, kterou v roce 1924 zřídil československý stát a která ještě donedávna byla největším specializovaným pracovištěm v České republice poskytujícím komplexní odbornou péči dětem s celým spektrem pedopsychiatrických diagnóz. I zde však nedostatek zkušených dětských psychiatrů způsobil to, co jsme si ještě loni nebyli ochotni připustit: jmenovaná nemocnice velmi pravděpodobně ukončí svou činnost k 31. 12. 2021. Nezbyvá než poděkovat paní ředitelce prim. MUDr. Ivě Hodkové za vyškolení mnoha desítek kolegyně a kolegů a za příkladnou reprezentaci toho, co je v našem oboru podstatné – zájmu o dětské pacienty.

MUDr. Šárka Bínová